

केंद्र शासनाच्या सन २००६-०७ या वर्षी भारतीय
घटनेच्या अनुच्छेद क्र.२७५(१) अनुसार प्राप्त
निधीतून विविध योजना राबविण्यास मंजूरी देण्याबाबत

**महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग**

शासन निर्णय, क्रमांक जीओआय -२००६/प्र.क्र. ११४ /का.१७
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक : २ नोव्हेंबर, २००६.

- घाचा: १) शासन पत्र, आदिवासी विकास क्र. जीओआय -२००६/प्र.क्र. ११४ /का.१७, दि.२७.९.२००६
२) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१४०२०/४/२००६-एसजी-१ दि. १८ सप्टेंबर, २००६
३) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. बीयुडी-२००६/प्र.क्र.११/का.७ दि.१२-४-०६ व
दि.१५-५-२००६

शासन निर्णय:- राज्यात आदिवासींच्या कल्याणासाठी विविध योजना राबविण्यासाठी केंद्र शासनकडून भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद क्र.२७५(१) योजनेतर्गत निधी प्राप्त होतो. त्याप्रमाणे सन २००६-०७ या वर्षासाठी भारतीय घटनेच्या अनुच्छेद क्र.२७५ (१) योजनेतर्गत केंद्र शासनास रु.३३,११,००,०००/- इतक्या रकमेचा प्रस्ताव पाठविण्यात आला. त्या रकमेपैकी रु.१६,५५,५०,०००/- इतका निधी केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १४०२०/४/२००६-एसजी-१, दि.१८ सप्टेंबर २००६ अन्वये शासनास प्राप्त झाला आहे.

२. सन २००६-०७ च्या अर्थसंकल्पात भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत रकमेसाठी एकत्रित रु. ६३,९८,४०,०००/-ची तरतूद करण्यात आली असून, शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, बीयुडी-२००६/प्र.क्र.११/का.७, दि.१२-४-२००६ व दि.१५-५-२००६ अन्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नाशिक यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात आलेला आहे. त्यापैकी शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.केंद्रीय-२००५/प्र.क्र.९६/का.१७, दि.२३-६-२००६ मधील परिच्छेद क्र.१ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आतापर्यंत रु.१७,६१,२०,०००/- खर्च करण्यास मंजूरी देण्यात आली आहे. आता केंद्र शासनाकडून प्राप्त रु.१६,५५,५०,०००/- इतका निधी खालील योजनेवर खर्च करण्यास शासन मंजूरी देत आहे.

अ.क्र	कामाचे विवरण	लाभाधी	एकूण रक्कम रुपये लाखात
१	आदिवासी महिलांसाठी मसाला दळण व प्रक्रीया करण्याचे केंद्र सुरु करणे	१००	२०.००
२	दूध प्रक्रीया केंद्र सुरु करणे	१२	२४.००
३	पोलीस प्रशिक्षणपूर्व केंद्राचे मजबूतीकरण	९	१८.००
४	खेडेगावात बाजारासाठी ओटे बनविणे	९६	१४.४०
५	नवीन विहीरी खोदणे व तेल पंप बसविणे	५३५	५३५.००
६	लघु उपसा सिंचन योजना	५८१	५८१.००
७	डायव्हेशन डॅम/ चेक डॅम बनविणे	५७	२४७.२५
८	मल्टी क्रॉप शेडर मशीनचा पुरवठा करणे	१८२	५४.६०
९	तुषार जलसिंचन संघ पुरविणे	६४५	१६१.४५
	एकूण		१,६५५.५०

३. उपरोक्त कामांपैकी १) आदिवासी महिलांसाठी मसाला दळण व प्रक्रीया करण्याचे केंद्र सुरु करणे २) दूध प्रक्रीया केंद्र सुरु करणे ३) पोलीस प्रशिक्षणपूर्व केंद्राचे मजबूतीकरण ४) खेडेगावात बाजारासाठी ओटे बनविणे ५) नवीन विहीरी खोदणे ६) लघु उपसा सिंचन योजना ७) डायव्हेशन डॅम/ चेक डॅम बनविणे इत्यादी कामे सार्वजनिक बांधकाम विभाग किंवा जिल्हा परिषदा इत्यादी कर रोटा/एच-१६७१(३००-११-२००६)-१

शकतील मात्र ८)मल्टी क्रॉप थेशर मशीनचा पुरवठा करणे, तुषार जलसिंचन संच पुरविणे ,तेल पंप बसविणे अशी मशीनरी खरेदीची कामे आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक हे आदिवासी विकास महामंडळामार्फत करतील.

४. सदर निधी खर्चाबाबत एकूण गोषवारा विवरणपत्र -१ मध्ये नमूद केला असून टीएसपी व एटीएसपी निधी विवरणपत्र-२ मध्ये आणि ओटीएसपी, माडा, मिनीमाडा चा निधी विवरणपत्र-३ मध्ये दर्शविण्यात आला आहे. तसेच योजनेच्या लाभार्थी निवड, नियंत्रण अधिकारी व कार्यपद्धतीबाबत परिशिष्ट १-९ मध्ये दर्शविले आहे. आयुक्त, आदिवासी विद्वास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांनी सर्व प्रकल्प अधिका-यांना योजनानिहाय अनुदानाचे वितरण करावे. तसेच योजनानिहाय मासिक प्रगतीचा अहवालही सादर करावा.

५. योजनेच्या खर्चात बचत झाल्यास किंवा थोडी वाढ झाल्यास त्याबाबत लक्षांक कमी करण्याचा आयुक्त आदिवासी विकास यांना अधिकार प्रदान करण्यात येत आहे मात्र त्यांनी कोणत्याही नवीन योजनेसाठी यातील निधी खर्च करता कामा नये.

६. सदरचा खर्च मागणी क्र.टी-५, २२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण -(०६) (०१)भारत सरकारच्या संविधान २७५(१) अन्वये केंद्रीय सहाय्य -४३ अर्थसहाय्य (२२२५ २४२ ४) या लेखाखालील मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानातून आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांनी दर्शविलेल्या कॅश-फ्लोप्रमाणे करण्यात यावा.

७. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासन वेबसाईटवर लपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र.२००६११०२१८२००१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(इं.सौ.रणदिवे)

कार्यासन अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग

प्रति,

आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक (५ प्रति)

आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे

अपर आयुक्त, आदिवासी विकास (प्रत्येकी २ प्रति) ठाणे/ नाशिक/ अमरावती/ नागपूर

मा.मंत्री (आदिवासी विकास), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन अधिकारी

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १ /२ महाराष्ट्र, मुंबई /नागपूर

महालेखापाल (लेखापरिक्षा) १/२ महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

उप सचिव सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई

अवर सचिव, (व्यय-१४), कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प-१७) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी कार्यासन ६, ७, ११, १२, १३, १४, १६ आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई निवड नस्ती.

शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्र.जीआय-२००६/प्रक्र.११४/अ.स.दि.२ नोव्हेंबर, २००६ चे जोडपत्र (विवरणपत्र -१)

सन २००६-०७ या वर्षात भारतीय सांघानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्राप्त अनुदानाचे वितरण (एकूण गोबारा)

क्र.सं.	प्रकल्प कार्यान्वये	आवृत्ति		द्वय प्रकृष्टा		पार्षद पक्षी		गावत भाजी		नवीन विविध		लघु रुपसा		सिमेंट प्लग		मल्टी क्रॉप शेडर		तुषार सिंचन संघ		एकूण निधी
		लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	
१	नारिक	०	०.००	५	१०.००	१	२.००	१२	१.८०	३०	३०.००	५०	५०.००	२	४.००	०	०.००	११२	२८.००	१२५.८०
२	काकड	५	१.००	१	२.००	०	०.००	७	१.०५	१५	१५.००	४५	४५.००	४	१२.००	४९	१४.००	२००	५०.००	१४०.०५
३	तळी	४०	८.००	१	२.००	०	०.००	५४	८.५५	१००	१००.००	१०४	१०४.००	८	२४.००	३०	१.००	१६	१.५५	२४४.३०
४	मैदा	५५	११.००	०	०.००	१	२.००	०	०.००	८८	८८.००	१३	१३.००	६	६.३५	३०	२.००	०	०.००	१८६.३५
५	बाजल	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१७	१७.००	८	८.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	४६.००
६	सपूर	०	०.००	५	१०.००	१	२.००	०	०.००	१७	१७.००	८	८.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	५५.००
७	कुण नासिक विभाग	१००	२०.००	१२	२४.००	३	६.००	१६	११.४०	२४०	२४०.००	२२८	२२८.००	३३	३३.३५	१०२	३३.३०	३१९	७९.९५	७६१.९०
८	जकार	०	०.००	०	०.००	१	२.००	१०	१.५०	२१	२१.००	६२	६२.००	५	२५.००	०	०.००	०	०.००	११५.५०
९	तारपूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	११	११.००	४०	४०.००	५	२५.००	०	०.००	०	०.००	१३६.००
१०	अनापूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१०	१.५०	५३	५३.००	६०	६०.००	१०	५०.००	०	०.००	०	०.००	१८२.००
११	पेण	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१४	१४.००	१	५.००	०	०.००	०	०.००	१५.००
१२	जेडेगाव	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१२	१२.००	४	२०.००	०	०.००	०	०.००	३८.००
१३	मुंडई	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०.००
१४	एकूण तार विभाग	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२०	३.००	८५	८५.००	१८८	१८८.००	२५	१२५.००	०	०.००	०	०.००	३९८.००
१५	पाडरकड	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१७	१७.००	३०	३०.००	०	०.००	१६	२.३०	७२	१८.००	५०.३०
१६	किनवट	०	०.००	०	०.००	१	२.००	०	०.००	८	८.००	१०	१०.००	०	०.००	०	०.००	३२	८.००	२३.००
१७	तारणी	०	०.००	०	०.००	१	२.००	०	०.००	५६	५६.००	१०	१०.००	०	०.००	०	०.००	१४६	३६.५०	२३५.५०
१८	अकोट	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१८	१८.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१८.००
१९	जिर्नागाव	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०.००
२०	एकूण अनापूरी विभाग	०	०.००	०	०.००	२	४.००	०	०.००	८९	८९.००	५०	५०.००	०	०.००	६	३.३०	२५०	६२.५०	१८०.६०
२१	नागपूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२	२.००	१०	१०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१२.००
२२	देवरी	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२	२.००	१०	१०.००	०	०.००	१०	३.००	०	०.००	३५.००
२३	चंद्रपूर	०	०.००	०	०.००	१	२.००	०	०.००	१२	१२.००	१०	१०.००	०	०.००	१०	३.००	१६	४.००	३५.००
२४	विमर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२६	२६.००	०	०.००	०	०.००	१०	३.००	०	०.००	४४.००
२५	अहरी	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	६	६.००	३५	३५.००	०	०.००	१०	३.००	०	०.००	४४.००
२६	गवळिपोली	०	०.००	०	०.००	१	२.००	०	०.००	११	११.००	१०	१०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२०.००
२७	गवळिपोली	०	०.००	०	०.००	१	२.००	०	०.००	२९	२९.००	३५	३५.००	०	०.००	३६	१०.८०	६०	१५.००	९१.८०
२८	धामनागड	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२२	२२.००	१५	१५.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	३७.००
२९	एकूण (नागपूर विभाग)	०	०.००	०	०.००	२	४.००	०	०.००	११४	११४.००	११५	११५.००	०	०.००	६६	१९.८०	७६	१९.००	२४१.८०
३०	सर्व एकूण	१०००	२०.००	१२	२४.००	९	१८.००	९६	१४.४०	५३५	५३५.००	५८१	५८१.००	५७	२४.४०	१८२	५४.६०	६४५	१६१.२५	१६५५.५०

[illegible]

शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क.जीओएचए-२००६/क.११४/क.१७, दि.२ नोव्हेंबर, २००६ चे जोडपत्र (विवरणपत्र -३)
सन २००६-०७ या वर्षात भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७(१) अंतर्गत प्राप्त अनुदानाचे वितरण(एकूण गाडा/मिनीगाडा)

अ. क्र.	प्रकल्प कार्यक्षेत्रे	आदिवासी महिलांसाठी मसाला दळण व प्रक्रीया केंद्र सुरू करणे		दुध प्रक्रीया केंद्र सुरू करणे		पोलीस भरतीपूर्व प्रशिक्षण केंद्राची स्थापना		गावत भावी विक्रीकरिता ओटा बांधणे		नवीन विहिरीचे बांधकाम		लाघु उपसा सिंचन प्रकल्प		सिमेंट प्लग हायड्रोजन टँक/पेक टँक		मल्टी क्रॉप शेडर मशीनचा पुरवठा करणे		तुषार सिंचन संघाचा पुरवठा करणे	
		लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी	लक्ष्य	निधी
१	नारीक	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	११२	२८.००
२	कळवण	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२००	५०.००
३	सकोडा	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१९	१.९५
४	नंदुरबार	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
५	यवना	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
६	रत्नापूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
७	एकूण नारीक विभाग	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	३१९	७९.९५
८	जवहार	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
९	रहापूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१०	पेण	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
११	चोडेगाव	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१२	मुंबई	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१३	एकूण ठाणे विभाग	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१४	पांडुरकळडा	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१४२	१८.००
१५	किनाट	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	३२	८.००
१६	चारली	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१४६	३६.५०
१७	अकोला	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१८	अहमदाबाद	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१९	एकूण अमरावती	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	२५०	६२.५०
२०	नागपूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२१	देवरी	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२२	चंद्रपूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	१६	४.००
२३	विजय	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२४	अहोरी	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२५	गडचिरोली	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	६०	१५.००
२६	नागपूर	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२७	एकूण (नागपूर विभाग)	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	७६	१९.००
२८	सर्व एकूण	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००	६४५	१६९.२५

परिशिष्ट-१

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१.	योजनेचे नांव -	आदिवासी महिलांना वैयक्तीकरित्या तसेच महिला बचतगटांना स्वयंरोजगारासाठी मिरची, मसाला, हळद इ. कांडप यंत्र पुरवठा करणे.
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	५० महिला व ५० महिला बचतगट (नाशिक विभाग)
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	अ) वैयक्तीक लाभार्थ्यास २ हॅमरचे कांडप मशिन रु. १७,५०० X ५० लाभार्थी = ८,७५,०००/- ब) महिला बचतगटास वाक्स टाईप पल्वलायझर मशिन रु. २२,५०० X ५० गट = ११,२५,०००/- असे एकुण रु.२०,००,०००/- खर्च अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, कळवण, तळोदा, नंदुरबार
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात प्रत्येक कुटुंबाच्या दैनंदिन भोजनात हळद, मिरची, मसाला यांची नितांत आवश्यकता असते. तसेच सदर वस्तुंना स्थानिक उपहारगृह, भोजनालये, विवाहकार्य, सामुहीक समारंभ इ. कार्यक्रमात मोठ्या प्रमाणावर मागणी असते. त्यामुळे सदर वस्तुंच्या मागणीवर आधारित महिलांना व महिला बचत गटांना स्थानिक पातळीवर हळद, मिरची, मसाला कांडप केंद्र स्थापन करून सहजगत्या रोजगार उपलब्ध होऊ शकतो. सदरच्या वस्तु दैनिक गरजेच्या असल्यामुळे त्यास स्थानिक पातळीवर व परिसरात मोठ्या प्रमाणावर मागणी/ बाजारपेठ उपलब्ध होऊ शकेल. महिला उद्योजक स्वतः मिरची, मसाला, हळद तयार करून विक्री करतील किंवा ग्राहकाने आणलेला कच्चा माल कांडप करून ग्राहकास सेवा उपलब्ध करून देतील. त्यामुळे खात्रीलायक बाजारपेठ असल्याने महिलांना स्वयंरोजगार उपलब्ध करून देण्याच्या हेतूने योजना राबविण्यात येत आहे.
७.	लाभार्थी निवड पद्धती	प्रकल्प अधिकारी यांनी पात्र आदिवासी महिला बचत गटाची व महिला लाभार्थ्याची खालील प्रमाणे अटीशर्तीनुसार निवड करावी.
८.	योजनेची कार्यपद्धती	योजने अंतर्गत लाभ द्यावयाच्या लाभार्थी महिला व महिला बचतगटाची निवड प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत करण्यात यावी. लाभार्थी निवड करतांना स्थानिक पातळीवर प्रस्तूत व्यवसायास कितपत वाव आहे याची प्रकल्प अधिकारी हे प्रथम खात्री करण्यात यावी. योजने अंतर्गत पुरवठा करावयाची यंत्र सामुग्री महाराष्ट्र लघुउद्योग विकास महामंडळ/ महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ किंवा तत्सम विभागांनी निश्चित केलेल्या दरकरारानुसार खरेदी करून लाभार्थ्यास पुरवठा करण्यात यावा.
९.	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७

१०	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> 1) ज्या गावात कांडप केंद्र सुरु करण्यात यावे आहे अशाच गावातील आदिवासी महिला लाभार्थ्यांना योजनेअंतर्गत लाभ देण्यात यावा. 2) योजनेसाठी शक्यतोवर मोठी गावे, तालुक्याची ठिकाणचे आदिवासी रहिवासी /महिला बचत गटांना प्राधान्य देण्यात यावे. 3) ज्या महिलेला अथवा बचत गटांना कांडपकेंद्र सुरु करावयाचे आहे त्यांचेकडे केंद्रासाठी आवश्यक तेवढी इमारत, विद्युत पुरवठ्यासह उपलब्ध असणे बंधनकारक आहे. 4) प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत लाभार्थ्यांना मार्गदर्शन करून त्यांचा व्यवसाय सुरळीत चालणेसाठी पाठपुरावा करणेत यावा. 5) वैयक्तीक लाभार्थ्यांसाठी २ हॅमर चे व बचतगटांकरीता ४ हॅमर चे कांडपयंत्र देय राहिल. 6) लाभ घेतल्यानंतर लाभार्थ्यांनी आपला व्यवसाय सुरु करून कायमस्वरूपी चालविला पाहीजे. व्यवसाय मध्येच बंद करणार नाही, योजनेत मिळालेली यंत्र सामुग्रीची विक्री करणार नाही याविषयी लाभार्थी व प्रकल्प अधिकारी यांच्यात करारनामा करण्यात यावा. 7) प्रकल्प अधिकारी, एआविप्र हे सदर योजनेचा वेळोवेळी आढावा घेऊन योजनेवर झालेल्या खर्चाविषयी व प्रगतीविषयी मासिक / त्रैमासिक खर्च अहवाल व निधीचे उपयोगीता प्रमाणपत्र आयुक्त आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील. 8. योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यांस लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रीय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत यावा.
----	---------------------	---

परिशिष्ट-२

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१. योजनेचे नाव -	दुग्ध प्रक्रीया केंद्र स्थापन करणे
२. योजनेतील युनिट संख्या.	१२ केंद्र
३. योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	१) दोन गायी रु. ३०,०००/- प्रति लाभार्थी २) दुग्ध प्रक्रीया प्रशिक्षण- प्रति प्रशिक्षणार्थी रु. ४,५००/- दुधापासून विविध पदार्थ तयार करण्यासाठी लागणारी यंत्रसामुग्री तसेच साहित्य खरेदीसाठी रु. १,६५,५००/- असे एकूण २,००,०००/- प्रमाणे एकूण १२ केंद्रासाठी रु. २४.०० लक्ष निधी आवश्यक आहे.
४. योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प व दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी.
५. नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त आदिवासी विकास व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
६. योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी भाग हा डोंगराळ असल्यामुळे तेथे पावसाचे प्रमाण जास्त आहे. त्यामुळे या भागात वृक्ष व गवत जास्त प्रमाणात आढळून येते. सदरची परिस्थितीही दुभती जनावरे पाळण्यास योग्य आहे. तसेच सदरचा व्यवसाय हा आदिवासींना शेतीस पुरक ठरू शकतो. <u>योजनेची उद्दीष्टे</u> १) शेतीस पुरक जोड धंदा उपलब्ध करून देणे. २) दुधावर प्रक्रीया करून विविध प्रकारचे पदार्थ तयार करण्याचे प्रशिक्षण देणे. ३) लाभार्थीस स्वतःच्या गावातच व्यवसाय उपलब्ध करून देवून स्थलांतराचे प्रमाण कमी करणे. ४) सदरच्या व्यवसायाच्या माध्यमातून लाभार्थीची आर्थिक व सामाजिक प्रगती साधने
७. लाभार्थी निवड पध्दती	लाभार्थ्यांची निवड प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांचेमार्फत करण्यात येईल. दारीद्वय रेषेखालील लाभार्थ्यांची प्रथम प्राधान्याने निवड करण्यात यावी.
८. योजनेची कार्यपध्दती	१) लाभार्थीची निवड प्रकल्प अधिकार्यांमार्फत त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील लाभार्थ्यांचे सर्वेक्षण करून करण्यात यावी. २) निवड केलेल्या लाभार्थींना दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी यांच्या सल्ल्यानुसार बाजारपेठेतून गायी विकत घेवून देण्यात याव्यात. ३) मिटकॉन किंवा महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र यांच्या मार्फत लाभार्थींना दुग्धजन्य पदार्थ तयार करण्याचे प्रशिक्षण देण्यात यावे. ४) प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर वरिल संस्थेच्या मदतीने लाभार्थ्यांना आवश्यक असलेली यंत्रसामुग्री तसेच साहित्य खरेदी विहीत पद्धतीनुसार करून दिली जावी. ५) आदिवासी विकास निरीक्षकामार्फत वेळोवेळी योजनेच्या प्रगतीबाबत आढावा घेण्यात यावा.
९. योजनेचा कालावधी	२००६-०७
१०. योजनेच्या अटी शर्ती	१) लाभार्थ्यांना आदिवासी दुग्ध उत्पादक सह. संस्था स्थापन करावी. २) दुग्ध उत्पादनाविषयीचे प्रशिक्षण घेणे लाभार्थ्यांना बंधनकारक राहील. ३) सहकारी संस्थेमध्ये ८० टक्के लाभार्थी हे दारिद्र्यरेषेखालील असावेत. ४) आदिम जमातीच्या लाभार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात यावे. ५) लाभार्थ्यांना योजनेअंतर्गत पुरविण्यात आलेली साधन सामुग्री विकता किंवा तिचे हस्तांतरण करता येणार नाही. ६) सहकारी संस्थेत त्यांचे लेखापरिक्षण वेळोवेळी करून घेणे बंधनकारक राहील तसेच सदरच्या योजनेसंबंधी सर्व कागदपत्रे व माहिती संस्थेस जतन करावी लागतील.

परिशिष्ट-३

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१.	योजनेचे नांव -	सैन्य व पोलीस भरतीपुर्व प्रशिक्षण केंद्राचे बळकटीकरण करणे.				
२	योजनेतील युनिट संख्या.	९ प्रशिक्षण केंद्र (लाभार्थी संख्या वार्षिक)				
	योजनेचे प्रस्तावित कामे त्यासाठी अपेक्षित खर्च	आजमितीस आदिवासी विकास विभागा मार्फत आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात भरतीपुर्व प्रशिक्षण केंद्र चालविण्यात येत आहे. सदर केंद्रातील प्रशिक्षणार्थींना प्रशिक्षणासाठी व्यायाम साधने, गणवेश, बुट, वहया-पुस्तके, क्रिडा साहित्य, तांत्रिक प्रशिक्षणासाठी संगणक सुविधा, पी.टी. साहित्य इ. बाबींची कमतरता भासत असते त्यामुळे प्रशिक्षणावर प्रतिकूल परिणाम होतो. सदरची उणिव निवारणा करिता प्रस्तुत योजनेत खालील प्रमाणे उपक्रम व त्यासाठी खर्च प्रस्तावित आहे.				
खर्चाचे बाबनिहाय वर्गीकरण - खालील प्रमाणे						
अ. क्र	बाब	नग	दर	एकुण रक्कम	एकुण केंद्र	एकुण प्रस्तावित निधी रु.लाखात)
१	२	३	४	५	६	७
१	एम.एस.सी.आई.टी हा संगणक प्रशिक्षण वर्ग सुरु करण्या करिता संगणक, लेझर प्रिंटर	५	२५,०००	१,२५,०००	९	११.२५
		१	१०,०००	१०,०००	९	०.९०
२	पोलीस सैन्य भरती स्पर्धा परिक्षा व सामान्यज्ञान संबंधी पुस्तके/मासिके इ. बाबींचे अद्यावत असलेले ग्रंथालय सुरु करणे (फर्निचरसह-कपाट,टेबल,खुर्ची इ.)	१	२५,०००	२५,०००	९	२.२५
३	व्यायाम साधने पुरवठा- डबलबार, सिंगलबार, व इतर अत्याधुनिक व्यायाम साहित्य संच प्रती केंद्रास	१ संच	२०,०००	२०,०००	९	१.८०
४	क्रिडांगण विकास (राजुर,नाशिक,धारणी, गडचिरोली प्रकल्प)	१	४५,०००	४५,०००	४	१.८०
	एकुण				९	१८.००
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प				
५.	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास,				
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी युवकांमध्ये असलेला धाडस, लढावु वृत्ती, क्रिडाक्षेत्राची आवड, शारिरीक तंदुरुस्ती इ. गुणांना वाव देण्याच्या दृष्टीकोणातून आदिवासी युवकांसाठी पोलीस व सैन्यदल भरतीपुर्व प्रशिक्षण केंद्र राज्य शासनामार्फत चालविण्यात येत आहेत. सदर केंद्रामधुन आजपर्यंत १५७३८ युवक, ८२० युवतींना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. त्यापैकी २२५३ युवक, ४४ युवतींना सैन्य व पोलीस दलात नोकरी मिळालेली आहे. तसेच काही उमेदवार खाजगी क्षेत्रात सुरक्षारक्षक म्हणुन कार्यरत आहेत. एकंदरीत या योजनेतून मोठया प्रमाणावर रोजगार उपलब्ध होत असल्याचे सिध्द झाले आहे. त्यामुळे सदर प्रशिक्षण केंद्रे आदिवासी युवक-युवतींना पोलीस व सैन्यदल आणि सुरक्षा क्षेत्राचे शास्त्रोक्त प्रशिक्षण देण्यास अधिक सक्षम व्हावीत यादृष्टीने सदरहू केंद्राचे बळकटीकरण करणे आवश्यक आहे.				

७.	योजनेची कार्यपद्धती	<p>ज्या भरतीपुर्व प्रशिक्षण केंद्रांना जागा प्राप्त आहे अशा केंद्र जागेवर विविध खेळाची मैदाने, रनिंग ट्रॅक वगैरे बाबी विचारात घेऊन क्रिडांगण विकसीत करण्यात यावे. याकामी क्रिडा संचालनालयाच्या मार्गदर्शक सुचना विचारात घेण्यात येतील. तसेच प्रस्तुत योजनेत सगाविष्ट असलेले ग्रंथालयातील पुस्तके, मासिके खरेदी करतांना संबंधीत प्रशिक्षण केंद्राचे केंद्रप्रमुखाशी चर्चा करण्यात यावी. तसेच पोलीस व सैन्यदल भरती बाबतच्या स्पर्धा परिक्षांचा अभ्यासक्रम विचारात घेवुन पुस्तकांची निवड करण्यात यावी. निवड केलेली पुस्तकांचे वाचन होण्याच्या दृष्टीने केंद्रात स्वतंत्र ग्रंथालय कक्ष उघडण्यात यावे. सदर कक्षातील पुस्तके जतन करण्याकरीता आवश्यक फर्निचर उदा.(कपाटे) खरेदी करण्यात येईल. ग्रंथ दाखल करणे व त्यांची देवघेव करणे बाबतच्या नोंदवहया ग्रंथालय संचालनालयाच्या मार्गदर्शक सुचनांप्रमाणे ठेवण्यात येतील. तसेच प्रशिक्षण केंद्रात स्वतंत्र व्यायाम कक्ष उघडण्यात येऊन त्यामध्ये प्रशिक्षणार्थींची छाती, उंची वगैरे पात्रतेत वाढ करणारी अत्याधुनिक व्यायाम साधने पुरविण्यात यावीत.</p> <p>त्याचप्रमाणे केंद्रातील प्रशिक्षणार्थींना सैन्य व पोलीस भरती समवेत संगणक प्रशिक्षण दिल्यास त्यांना पोलीस सैन्य दलात नोकरी मिळणे सुलभ होऊ शकते. त्यादृष्टीने व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण विभागाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार केंद्रात एमएससीआईटी (महाराष्ट्र स्टेट सर्टीफिकेट कोर्स इन इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी) अभ्यासक्रम सुरु करण्यात यावे. त्यासाठी एका केंद्रास ५ संगणक व १ लेझर प्रिंटर पुरविण्यात येईल. मैदानात प्रशिक्षणार्थींना मैदानी खेळ खेळणे सुलभ होण्याकरीता फुटबॉल, क्रिकेट, व्हॉलीबॉल इ. क्रिडा साहित्याचा संच प्रत्येक केंद्रास पुरविण्यात येईल. वर नमुद सर्व साहित्याची प्रकल्प अधिकारी हे खरेदी व ठेकेदार निश्चिती विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करुन करतील. योजनेतील सर्व प्रस्तावित कामे पार पाडण्याची प्रकल्प अधिकारी व संबंधीत केंद्रप्रमुख यांची संयुक्त जबाबदारी राहिल.</p>
८.	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७
९	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> १) योजने अंतर्गत पुरवठा करण्यात येणा-या साहित्याचा वापर करण्याची जबाबदारी केंद्रप्रमुखांची राहिल. २) संगणक प्रशिक्षण अभ्यासक्रम सुरु करण्यासाठी व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण विभागाकडून मान्यता घेवुन त्याप्रमाणे संगणक प्रशिक्षण अभ्यासक्रम चालविणे बंधनकारक राहिल. ३) केंद्रात सुरु करावयाच्या ग्रंथालय कक्षाची जागा संबंधीत केंद्र प्रमुख निश्चित करुन प्रशिक्षणार्थींच्या सामान्य ज्ञानात भर घालण्यासाठी पुरविण्यात येणा-या सर्व ग्रंथांचा (पुस्तकांचा) वापर करणेसाठी केंद्रप्रमुख यांनी ग्रंथालय कक्षाचे वेळापत्रक निश्चित करावे. ४) ग्रंथालय कक्ष/ व्यायाम कक्ष/ संगणक प्रशिक्षण कक्ष या प्रत्येक कक्षाची जबाबदारी केंद्रप्रमुख यांचेवर राहिल. त्यांना आवश्यक वाटल्यास प्रत्येक कक्षाची जबाबदारी केंद्रातील स्वतंत्र कर्मचा-याकडे सोपवावी. ५) क्रिडांगण विकास करतांना प्रकल्प अधिकारी व संबंधीत केंद्रप्रमुख हे समन्वयाने आखणी करावी. ६) योजनेतील पुरविण्यात येणारे कोणतेही साहित्य विनावापर पडून राहणार नाही यादृष्टीने केंद्रप्रमुख आवश्यक निर्णय घ्यावा. ७) प्रकल्प अधिकारी हे सदर योजनेच्या कामाचा आढावा घेऊन प्रगती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करावी.

परिशिष्ट-४

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना, सन २००६-०७

१.	योजनेचे नांव -	आदिवासी महिलांना भाजीपाला विक्रीसाठी बाजारपेठेत / बाजार तळावर ओटा बांधून देणे.
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	५६ गावे (९५ लाभार्थी)
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	१० X १० मापाचे पक्के सिमेंट ओटे बांधणे, एक ओटा बांधण्यासाठी येणारा खर्च साधारणतः रु.१५,०००/- प्रमाणे असे एकूण ५६ गावांमध्ये ९६ लाभार्थ्यांसाठी रु. १४.४० लक्ष निधी अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक / ठाणे
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील तालुक्याच्या ठिकाणी दर आठवड्याला भाजीपाला विक्री-खरेदी करीता बाजार भरत असतो. सदरच्या मालाची विक्री कण्या करीता दुकानदारांना जमीनीवर बसुन मालाची विक्री करावी लागते. सदरच्या दुकानदारास माल विक्रीसाठी ओट्याचे बांधकाम करुन दिल्यास त्यास आपला माल व्यवस्थित मांडता येईल व त्याची विक्री करणे सोयीस्कर होईल. उद्देश- १. आदिवासी लाभार्थ्यांना भाजीपाला विक्रीसाठी चांगली जागा उपलब्ध करुन देणे. २. भाजीपाला विक्री करणा-यांना जास्तीत जास्त खरेदीदार उपलब्ध होण्यास मदत करणे व त्यांचे आर्थिक उत्पन्न वाढविणे.
७.	लाभार्थी निवड पद्धती	बाजारपेठेत भाजीपाला विक्रीचा व्यवसाय असणा-या लाभार्थ्यांची निवड प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत करण्यात येईल. तसेच ज्या लाभार्थ्यांकडे स्वतःची टपरी अथवा दुकान नाही अशा लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी.
८.	योजनेची कार्यपद्धती	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात बाजारपेठ असणा-या गावांचे सर्वेक्षण प्रकल्प अधिका-यांमार्फत करण्यात येईल. सदरच्या बाजारपेठेत भाजीपाल्याची विक्री करणा-या लाभार्थ्यांची यादी प्रकल्प अधिका-यांमार्फत करण्यात यावी. वरील यादीपैकी ज्या लाभार्थ्यांकडे स्वतःची टपरी किंवा दुकान नसेल त्यांना या योजनेसाठी पात्र ठरविण्यात यावे. ज्या बाजारपेठेमध्ये ओटे बांधून घ्यावयाचे आहे तेथील जागेचे सर्वेक्षण करुन बांधकामाचे अंदाजपत्रक प्रकल्प अधिकारी आपल्यास्तरावर तयार करुन घ्यावे व कंत्राट पद्धतीने विहीत केलेल्या नियमानुसार सदरचे बांधकाम करावे.
९.	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७
१०.	योजनेच्या अटी शर्ती	१) प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांचेमार्फत लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावे. २) लाभार्थी हा अनुसूचित जमातीचा असावा. ३) लाभार्थी हा भाजीपाला विक्रीचा व्यवसाय करणारा असावा तसेच त्याच्याकडे सदरच्या व्यवसायाचा परवाना असणे आवश्यक आहे. ४) लाभार्थीचे स्वतःचे दुकान अथवा टपरी नसावी. ५) प्रकल्प अधिकारी विहीत पद्धतीचा अवलंब करुन बांधकामाचे कंत्राट कोणास घ्यावयाचे ते ठरवतील. ६) प्रकल्प अधिकारी हे सदर योजनेच्या कामाचा आढावा घेऊन प्रगती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील. ७) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यांस लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रीय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करुन दर्शनी भागात लावणेत यावा.

परिशिष्ट-५

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१	योजनेचे नांव -	अनुसूचित जमातीच्या शेतक-यांना नवीन विहीरी खोदून देणे.
२	योजनेतील युनिट संख्या.	५३५ लाभार्थी
३	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	रु.१,००,०००/- प्रती लाभार्थी (यामध्ये विहीर बांधकामासह ५ अश्वशक्तीच्या विद्युत/ तेलपंप व पी. व्ही. सी पाईपसह इ. साठी रु.१.०० लाख प्रमाणे एकूण ५३५ लाभार्थ्यांसाठी रु. ५३५.०० लाख निधी आवश्यक आहे
४	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, बेरोजगार अभियंता संघटना/ इच्छुक स्वयंसेवी संस्था
५	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त/ अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात भौगोलिक परिस्थितीमुळे आणि दुर्गमतेमुळे ज्या आदिवासी शेतक-यांचे शेतीसाठी पाण्याची गैरसोय आहे अशा लाभार्थ्यांस त्याची शेतजमीन ओलीताखाली आणण्यासाठी शेतात नवीन विहीर खोदणे व शेतात विहीरीवर विजपंप/ तेलपंप बसविण्यात येईल. त्यामुळे त्याच्या पारंपारिक शेतीमध्ये बदल घडवून आधुनिक पद्धतीने त्याची शेती केल्यास त्याचे कृषी उत्पन्न वाढण्यास मदत होईल. पर्यायाने त्यांची आर्थिक व सामाजिक स्थिती सुधारण्यास मदत होईल.
७	लाभार्थी निवड पद्धती	प्रकल्प अधिकारी हे त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील पात्र आदिवासी लाभार्थ्यांची यादी भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा यांचेकडे पाठवून विहीरी करिता योग्यतेबाबत दाखला प्राप्त करून लाभार्थ्यांची निवड करावी.
८	योजनेची कार्यपद्धती	सदर योजनेसाठी ठरवून दिलेल्या लक्षांका प्रमाणे लागणारा निधी संबंधीत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचेमार्फत प्रकल्प अधिकारी यांचे अधिनस्त ठेवण्यात येईल. पात्र लाभार्थ्यांस विहीर बांधकामासाठी १ ला हप्ता रु.२०,०००/- प्रकल्प अधिकारी हे अदा करतील. त्यानंतर कामाची प्रगती पाहून टप्प्याटप्प्याने निधीचे वितरण करावे.
९	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७
१०	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> १) लाभार्थी अनुसूचित जमातीपैकी असावा तसेच लाभार्थ्यांची शेतजमीन लाभक्षेत्रात असावी व त्याचे नावे ७/१२ उतारा व ८-अ उतारा तसेच जमीनीचा चतुर्सिमा नकाशा असावा. २) योजना कार्यान्वीत झाल्यानंतर सदरची ओलीताखाली आलेली जमीन लाभार्थ्यांस विकता येणार नाही. ३) पाणी उपलब्धतेविषयी भुजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणेचा दाखला प्राप्त करून घेणे आवश्यक राहील. ४) संबंधीत लाभार्थ्यांचे वार्षिक उत्पन्न रु.२०,०००/- च्या मर्यादित असलेल्या कुटूंबातील असावे. ५) सदर योजनेवर झालेल्या खर्चासंबंधीचा मासिक अहवाल /प्रगती अहवाल संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांनी वेळोवेळी आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करण्यात येईल. ६. योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यांस लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत येईल.

परिशिष्ट-६**भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७**

१. योजनेचे नांव -	४ ते ५ सामुहिक गटातील अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांना सिंचनासाठी लघुउपसा सिंचन योजना राबविणे.
२. योजनेतील युनिट /लाभार्थी संख्या.	५८१ युनिट (किमान ३,००० सामुहिक लाभार्थी)
३. योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	५ ते १० अश्वशक्तीच्या विजपंप अथवा तेलपंप, पी.व्ही.सी पाईप स्टार्टर, मेन स्वीचपेटी, केबल, मजुरी इत्यादीसह एक युनिट रु.१.०० लाख प्रमाणे ५८१ युनिटसाठी एकूण रु. ५८१.०० लाख निधी प्रस्तावित आहे
४. योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे, जि.प. विभाग
५. नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास,
६. योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील भौगोलिक परिस्थितीमुळे आणि दुर्गमतेमुळे ज्या परिसरात मोठ्या प्रमाणात उपसा जलसिंचन योजना राबविणे शक्य नाही अशा ठिकाणी ५ ते १० अनुसूचित जमातीच्या/ आदिम शेतकऱ्यांच्या मालकी गटास लागून असलेली साधारणतः १० ते ५० एकर जमिन सिंचना खाली आणण्यास ५ ते १० अश्वशक्ती क्षमतेचा विजपंप किंवा तेलपंप व पाईप लाईन करिता पी.व्ही.सी पाईप दिल्यास अशा शेतकऱ्याची शेतजमिन ओलीताखाली येवुन त्यांचा आर्थिक विकास होण्यास मदत होईल.
७. लाभार्थी निवड पद्धती	प्रकल्प अधिकारी हे योजनेच्या अटी व शर्तीनुसार अनुसूचित जमाती/ आदिम लाभार्थ्यांची निवड करावी.
८. योजनेची कार्यपद्धती	सदर योजनेसाठी ठरवुन दिलेल्या लक्षांकाप्रमाणे लागणारा निधी संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्यामार्फत प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात येईल. लाभार्थी गट निश्चित करुन व लघुउपसासिंचन योजनेच्या पाण्याचे स्रोत निश्चित करुन योजनेचे अंदाजपत्रक तयार होताच व आवश्यकत्या ठिकाणी पाणी उचलण्याचा परवाना सक्षम अधिकाऱ्यांकडुन प्राप्त होताच संबंधीत प्रकल्प अधिकारी हे लाभार्थी गटास योजनेचे लाभक्षेत्र व पाण्याच्या स्रोताची क्षमता यावर आधारीत कमी जास्त अश्वशक्तीचे विजपंप अथवा तेलपंप, पाईप व इतर साहित्य दरकरारानुसार खरेदी करुन देतील. विद्युतपंप देण्यापुर्वी योजनेच्या नियोजीत ठिकाणी विद्युत पुरवठा होऊ शकतो किंवा नाही याबाबत विजमंडळाकडुन दाखला घेणे बंधनकारक राहील.
९. योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७

90	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> 1. लाभार्थ्यांची शेत जमिन लाभक्षेत्रात असावी व त्याचे नावे असलेला ७/१२ उतारा असणे आवश्यक आहे. तसेच त्याची जमीन कमीत कमी १ एकर असावी. 2. योजना कार्यान्वीत झाल्यानंतर सदरची ओलीताखाली आलेली जमीन लाभार्थ्यास विकता येणार नाही. 3. सदर योजना मंजूर करून राबविण्यापुर्वी संबंधीत यंत्रणेने पाणी उचलण्यास सक्षम अधिका-याची परवानगी घेणे आवश्यक आहे 4. लाभार्थ्याची स्वतःची विहीर/ बोअरवेल आहे किंवा नाही याची खात्री प्रकल्प अधिकारी यांनी करावी. डोह, नदी, पाझरतलाव येथुन पाणी उचलणेची माहिती/ प्रस्ताव सादर करावा. 5. पाण्याच्या स्रोताच्या क्षमतेसंबंधी भुजलसर्व्हेक्षण व विकास यंत्रणेचे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक आहे. संबंधीत लाभार्थ्यांपैकी ८० टक्के लाभार्थी हे वार्षिक रु.२०,०००/- च्या मर्यादित उत्पन्न असलेले अनुसूचित जमातीचे कुटुंबातील असावे. 6. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी महिन्यातून किमान एकवेळा या प्रकल्पाच्या ठिकाणी भेट दयावी. 7. योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत यावा. 8. प्रकल्प अधिकारी हे सदर योजनेच्या कामाचा आढावा घेऊन प्रगती अहवाल व उपयोगीता प्रमाणपत्र आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील.
----	---------------------	--

परिशिष्ट-७

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१.	योजनेचे नांव -	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात वळण बंधारे, चेकडॅम, सिमेंट बंधारे बांधकाम करणे
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	५७ कामे (नाशिक व ठाणे विभाग)
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	नाशिक व ठाणे विभागातील प्रस्तावित एकूण ५७ कामासाठी रु.२४७.२५ लक्ष निधीची आवश्यकता आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	जिल्हा कृषी अधिकारी / प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	<p>आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात पर्जन्यमान अधिक असते तरी देखील शेतीसाठी, पिण्यासाठी व इतर वापरासाठी आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात पाण्याची कमतरता भासते. सदर बाबींचा विचार केला असता असे निदर्शनास येते की, आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात पडणा-या पावसाचे पाणी अधिक प्रमाणात वाहून जाते. ज्या प्रमाणात पाणी अडविणे आवश्यक आहे तथा प्रमाणात पाणी आडविण्यासाठी समतल बांध, बांध बंधीस्ती, नालाबांध , पाझरतलाव, गॅबीयन बंधारे, भुमिगत बंधारे, अपवाहन बंधारे, शेततळे, साठवण बंधारे अशा विविध उपाययोजना करणे आवश्यक असते. यामुळे जमिनीतील पाण्याची पातळी उंचावते तसेच नजीकच्या विहीरींना पाणी वाढते व शेतीसाठी, वनीकरण, पिण्यासाठी, वैगरे सर्व वापरासाठी पाणी उपयोगात आणता येईल. त्याचबरोबर मातीची धुप थांबविण्यास या उपाययोजनांमुळे मदत होत असते.</p> <p>अशा उपयुक्त उपाययोजनांपैकी काही निवडक पाणलोट क्षेत्रात सिमेंट नाला, बांध, वळणबंधारे व चेकडॅम या उपाययोजना मूद व जलसंधारणाच्या हेतूने प्रस्तावित आहे. सदर बंधा-यांमधून बंधा-या लगत असलेल्या आदिवासी शेतक-याला तात्पुरत्या स्वरूपाची सिंचनाची सोय व्हावी या उदात्त हेतूने योजना प्रस्तावित आहे.</p>
७.	लाभार्थी निवड पध्दती	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प / कृषी अधिकारी व लघुपाटबंधारे विभागाचे अधिकारी हे योजनेतील प्रस्तावित बंधान्याची स्थान निश्चिती करतील. व त्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्याचा निर्णय घेण्यात यावा.
८.	योजनेची कार्यपध्दती	प्रस्तूत योजना पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमाशी निगडित असल्याने कृषी विभाग लघुपाटबंधारे विभाग, व तत्सम विभागांनी तयार केलेल्या व मंजूर असलेल्या परंतु निधी उपलब्ध होणार नसलेल्या पाणलोट क्षेत्र विकास आराखड्यातील गॅबीयन बंधारे, चेकडॅम, वळण बंधारे व सिमेंट बंधारे बांधण्याचे काम या योजने अंतर्गत हाती घेण्यात यावे. जेणेकरून पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रमाचा हेतू सफल होवून स्थानिक आदिवासी शेतक-यांना सिंचन सुविधा उपलब्ध होण्यास मदत होईल. योजने अंतर्गत प्रस्तूत कामे करण्या करीता संबंधीत विभाग व प्रकल्प अधिकारी हे संयुक्तरित्या ठेकेदार निश्चित करतील. काम पूर्ण करण्याची जबाबदारी संबंधीत विभागाची राहिल. प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र हे याकामी देखरेख करतील.

९.	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७
१०	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> 1) प्रस्तावित कामे ही मंजुर पाणलोट क्षेत्रात करण्यात येतील. 2) प्रकल्प अधिकारी यांनी प्रस्तावित कामे निर्धारित वेळेत पूर्ण करून घेणे बंधनकारक राहिल. 3) काम करणा-या यंत्रणेने प्राप्त निधी मंजुर कामांसाठीच वापरून काम पूर्ण होताच कार्यपुर्ती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांना सादर करणे बंधनकारक राहिल. 4) संबंधीत यंत्रणेने योजनेतील बंधा-यांमधून आदिवासी शेतक-यांना नियमानुसार सिंचनाकरीता पाणी परवानगी देणे आवश्यक राहिल. 5) काम करणा-या संबंधीत यंत्रणेने दरमहा कामाचा प्रगती अहवाल संबंधीत प्रकल्प अधिकारी, अपर आयुक्त व आयुक्त आदिवासी विकास या कार्यालयास सादर करणे बंधनकारक राहिल. 6) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत यावा.

परिशिष्ट-८**भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७**

१.	योजनेचे नांव -	आदिवासीना स्वयंरोजगारासाठी मल्टीक्रॉप प्रेशर मशिन पुरवठा करणे.
२.	योजनेतील युनिट संख्या.	एकुण १८२ लाभार्थीसाठी १८२ यंत्र
३.	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	एका यंत्रासाठी रु.३०,०००/- प्रमाणे एकुण १८२ यंत्रांसाठी रु.५४.६० लक्ष निधी अपेक्षित आहे.
४.	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
५.	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास
६.	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात भात या पिका बरोबरच ज्वारी, बाजरी, गहू, हरभरा व इतर विविध पिके घेतली जातात. पिक तयार झाल्यानंतर कापणी करून पारंपारिक पध्दतीने त्याची मळणी करून धान्य तयार केले जाते. मळणीसाठी खळे (टणक जागा) तयार करावे लागते. त्यावर बैलाच्या सहाय्याने मळणी करून धान्य तयार केले जाते. मळणी नंतर पुन्हा उफणणी करावी लागते तेव्हा धान्य तयार होते. त्यामुळे सदर कामास वेळ व मनुष्यबळ अधिक लागते. व मळणी करणे अधिक खर्चीक होते. त्यामुळे आदिवासी शेतक-यांचा मळणी करिता लागणारा वेळ वाचावा व त्यांना कमीत कमी खर्चात धान्य तयार होवून मिळावे आणि त्यांच्यात बेरोजगार आदिवासी युवकांना स्थानिक पातळीवर रोजगार उपलब्ध व्हावा या हेतूने तसेच अनेक पिकांची मळणी व उफणणी करून धान्य तयार करून देणारे बहुउद्देशिय मळणी यंत्र पुरवठा करणे प्रस्तावित आहे. यामुळे बेरोजगार आदिवासी युवकांना स्थानिक पातळीवर रोजगार उपलब्ध होवून त्यांच्या कुटुंबाच्या आर्थिक उत्पन्नात भर पडेल. तसेच स्थानिक पातळीवर आदिवासी शेतक-यांना उपयुक्त सुविधा उपलब्ध होईल.
७.	लाभार्थी निवड पध्दती	आदिवासी उपयोजना कार्यक्षेत्रात ज्या गावाच्या शिवारात विविध पिके घेतली जातात अशा गावातील आदिवासी बेरोजगार युवकांची निवड संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांनी करावी.
८.	योजनेची कार्यपध्दती	प्रकल्प अधिकारी यांनी निवड केलेल्या आदिवासी युवकांना महाराष्ट्र लघुद्योग विकास महामंडळ अथवा महाराष्ट्र राज्य उद्योग विकास महामंडळ यांनी निश्चित केलेल्या दरकरारानुसार प्रस्तुत मळणीयंत्र खरेदी करून पुरवठा करण्यात येतील. दरकरार उपलब्ध नसल्यास विहीत कार्यपध्दतीचा अवलंब करून खरेदी करण्यात यावे. बेरोजगार युवक योजनेतून मिळालेल्या यंत्राच्या सहाय्याने गावातील आदिवासी शेतक-यांना धान्य मळणीच्या सुविधा उपलब्ध करून देतील व त्याबदल्यात संबंधीत शेतक-याकडून उचित शुल्क/ भाडे घेवून अर्थाजन करतील. सदरची यंत्र कायम स्वरुपी वापरात आहे किंवा कसे, युवकांना कितपत रोजगार उपलब्ध झाला त्यांना काही अडचणी आहेत काय इत्यादी बाबत प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत पाठपुरावा करण्यात यावी.
९.	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७
१०.	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> १) योजनेचा लाभार्थी हा बेरोजगार आदिवासी युवक असावा. २) त्याच्या गावात व परिसरात विद्युतीकरणाची सुविधा असावी. ३) मळणी यंत्रासाठी फिरता विजपुरवठा उपलब्ध करून घेणेसाठी लाभार्थ्याने विद्युत वितरण कंपनीकडे अर्ज सादर करणे बंधनकारक राहील. ४) लाभार्थ्यास मळणी यंत्राच्या व्यतिरिक्त अन्य कोणतीही सुविधा देय राहणार नाही. त्याने यंत्राचा वापर करून आदिवासी शेतक-यांना धान्य मळणी सुविधा पुरवून स्वयंरोजगार करणे बंधनकारक राहील. त्यास यंत्र विक्री करता येणार नाही. ५) यंत्र पुरवठा करणारी यंत्रणा यंत्र चालविणे बाबत व त्यामध्ये वेळोवेळी येणा-या संभाव्य अडचणीबाबत लाभार्थ्यास मार्गदर्शन करेल. ६) योजना अंमलबजावणी व योजनेच्या फलनिष्पत्तीची माहिती संकलनाची जबाबदारी संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांची राहील. ७) प्रकल्प अधिकारी यांनी दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र विहीत नमुन्यात आयुक्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करावे. ८) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत यावा.

परिशिष्ट-९

भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत प्रस्तावित योजना सन २००६-०७

१	योजनेचे नांव -	अनुसूचित जमातीच्या शेतक-यांना तुषारसिंचन संच पुरविणे.					
२	योजनेतील लाभार्थी लक्षांक/ गट	६४५ लाभार्थी					
३	योजनेसाठी येणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	प्रस्तुत योजनेत एका आदिवासी शेतक-याला खालील तपशिला प्रमाणे तुषारसिंचन संच पुरविण्यात येईल. रु.२५,०००/- प्रती लाभार्थी प्रमाणे एकूण ६४५ लाभार्थ्यांसाठी एकूण रु.१६१.२५ लाख निधी अपेक्षित आहे. तुषारसिंचन तपशिल					
		अ. क्र.	साहित्य तपशिल	साईज	नग संख्या	दर	एकूण रक्कम
		1	HDPE Sprinkler Pipe 3.2 Kg/cm Pressure	75 mm	29	570	16530
		2	Sprinkler model m-20	-	8	385	3080
		3	20 mm Riser Pipe 90 cm	20 mm	8	70	560
		4	Sprinkler Adopter	75 mm	8	380	3040
		5	Sprinkler Screw Coupler	75 mm	1	275	275
		6	HDPE Bend 90 Sprinkler	75 mm	1	295	295
		7	HDPE End Stop	75 mm	1	100	100
		8	Pressure Gauge	-	1	120	120
		9	HDPE Tee	75 mm	1	385	385
			Total				24385
४	योजना राबविणारी यंत्रणा	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प					
५	नियंत्रक अधिकारी	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास					
६	योजनेचा उद्देश / हेतु	आदिवासी शेतक-यांचे जास्तीत जास्त लागवडीलायक क्षेत्र ओलीताखाली यावे याकरीता आदिवासी विकास विभागामार्फत १०० टक्के अनुदानावर विजपंप व तेलपंप पुरवठा करण्याची योजना राबविण्यात येते. आजपर्यंत सदर योजनेमुळे हजारो आदिवासी शेतक-यांच्या सिंचनक्षेत्रात वाढ करण्यास मदत झाली आहे. सदर शेतक-यांपैकी ज्या शेतक-यांच्या विहीरीला किंवा पाण्याच्या स्रोतात ८ ते १२ महिने पाणी राहत असेल अशा शेतक-यांपैकी फळभाज्या, पालेभाज्या व तत्सम कमी पाण्याची पिके घेण्यास उत्सुक असलेल्या शेतक-यांच्या उत्पन्नात वाढ करण्याच्या हेतूने व कमी पाण्यात त्यांचे अधिक क्षेत्र ओलीताखाली आणण्यासाठी तुषारसिंचन संच पुरवावयाची आहेत.					

७	योजनेची कार्यपध्दती	विजपंप, तेलपंप धारक आदिवासी शेतक-यांना महाराष्ट्र उद्योग विकास महामंडळ, किंवा तत्सम मंडळाकडून निश्चित केलेल्या दरकरारानुसार तुषारसिंचन संच पुरवठा करणेत येईल. दरकराराने निश्चित करून देण्यात आलेल्या एजन्सी मार्फत अथवा याप्रकरणी तांत्रिक ज्ञान असलेल्या व्यक्ती/ संस्था यांचे सहाय्य घेऊन सदर योजना कार्यान्वित करण्यात येईल. सदर संस्था नियमित कार्यान्वित राहिल या दृष्टीने प्रकल्प अधिकारी मार्फत स्थानभेटी देऊन पाठपुरावा करण्यात यावी.
८	लाभार्थी निवड	किमान १ ते ५ एकर लागवडीलायक क्षेत्र असलेल्या शेती व्यवसाय करण्यास उत्सुक आदिवासी शेतक-यांची लाभार्थी म्हणुन प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत निवड करण्यात यावी.
९	योजनेचा कालावधी	सन-२००६-२००७
१०	योजनेच्या अटी शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> १) लाभार्थी विहीर/ विजपंप/ तेलपंप धारक आदिवासी शेतकरी असावा. २) दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात यावे. ३) योजने अंतर्गत पुरवठा करावयाच्या तुषारसिंचन संच दरकराराने खरेदी करून लाभार्थीस पुरवठा करणे आवश्यक आहे. ४) योजने अंतर्गत लाभार्थ्यास देण्यात येणारा संच ज्या कारणास्तव देण्यात आला त्याच कारणास्तव वारण्यात येणार असल्याबाबत व अन्य इसमास विकला जाणार नसल्या संबंधी लाभार्थ्याकडून करारनामा करून घेणे बंधनकारक राहिल. ५) योजनेअंतर्गत लाभार्थ्यास लाभ दिल्यानंतर आदिवासी विकास विभागाकडील केंद्रिय अर्थसहाय्याअंतर्गत योजना या आशयाचे तपशिलवार नामनिर्देशक फलक तयार करून दर्शनी भागात लावणेत यावा. ६) प्रकल्प अधिकारी यांनी सदर योजनेसाठी दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र व प्रगती अहवाल आयुक्त, आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना वेळोवेळी सादर करावा.